

Рангел Вълчанов

(12. 10. 1928 – 30. 9. 2013)

На 30 септември ни напусна завинаги Рангел Вълчанов – един най-известните и най-обичани български кинорежисьори. През 1995 година е обявен от кинематографичната общност за режисьор номер 1 на България за XX век

Рангел Вълчанов

Той е роден на 12 октомври 1928 г. в село Кривина, Софийско. Завършва театрална режисура във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ през 1953 г. в класа на проф. Боян Дановски. Първоначално работи акто артист и помощник режисьор. През 1958 г. дебютира като режисьор с „На малкия остров“ по сценарий на Валери Петров. С постановление на ЦК на БКП от 1958 г. филмът е свален от екран. Тази лента е първият наш филм, получил престижни международни отличия на кинофестивалите в Прага и Мелбърн. Следващите филми на Рангел Вълчанов са също по сценарии на Валери Петров – „Първи урок“ (1960) и „Слънцето и сянката“ (1962). „Слънцето и сянката“ получава отличия в Сан Франциско, Лос Аламос, Карлови Вари, Москва, Мелбърн и Кан. Следват успешните му филми – „Инспекторът и нощта“ (1963), „Вълчицата“ (1965), „Бягство в Ропотамо“ (1973), „Следователят и гората“ (1975). В началото на 70-те години режисьорът е поканен да направи два филма в Пражката студия „Барандов“ – „Лице под маска“ и „Шанс“ (1970–1972). Рангел Вълчанов е сценарист и режисьор на филма „Лачените обувки на незнайния воин“ (1978) – считан от мнозина за неговия най-голям шедевър.

Верен на остросоциалните теми, Рангел Вълчанов отразява нравствените проблеми на интелигенцията през годините на социализма. Филмите „За къде пътувате“ (1986), „А сега накъде“ (1988) и продължението му след 20 години „А днес накъде“ (2007), „Последни желаниа“ (1983), „Немирната птица любов“ (1990), „Фатална нежност“ (1993); „Изстрели в Храма на Удоволствията“ – (2003, документален) допълват творческата биография на големия български режисьор. Той е член на Европейската филмова академия, носител е на многобройни български и международни награди. Рангел Вълчанов е носител на орден „Стара планина“ първа степен и орден „Св. св. Кирил и Методий“. През 2012 г. е избран за академик от Съвета на академите на Българската академия на науките. Носител е и на най-високото отличие на Министерството на културата – наградата „Златен век“. Автор е на три книги: „Всички ще умрем, а сега наздраве“ (2010), „Ура! Най-после и онемях!“ (2012), „Хем съм сам, хем няма никой“ (2013). Рангел Вълчанов умира на 30 септември 2013 г. в София

Аз приличам на българския народ – без глас. Измъчен народ. Говори нещо на някого си, а всъщност това е един монолог. Народът само си намига, псува и никой не го чува. Медиите също. Преструват се, че чуват хората. Това е абсолютна измама. Телевизиите са станали аморални. Сякаш истината е между краката на жената и мъжа. Само там я търсят. И слагат едни червени точки. Много обидно е да живееш така. Тъжно, тъжно! Не могат моите герои да не се замислят заради бъдещето на своите деца, заради духовното величие и приближаване към необяснимите неща. Ние живеем под едно небе. Това всъщност е голямата черква, в която властват природните стихии под формата на гръмотевици; молитвата, която пеят всички в края на филма – „Отче наш“. Но това е най-трудното нещо за изиграване, най-трудният текст за произнасяне. Това не означава, че се намесвам в интимния свят на хората. Но това е част от играта на човека. Ние дори играем красиво в тази религиозна мъгла, или нирвана, ние живеем. Не можем да се гордеем или да се преструваме, че сме цивилизовани. Цивилизоват се, но както се казва страхът, краят на човешкия живот винаги избива в уплаха. Неслучайно хора с побелели коси ходят да запалят свещ в църквата. Това идва от дълбока атавистична уплаха у хората. Това не е скептицизъм, напротив, така ти разбираш колко е дълбок този необясним свят. На по-младите зрители, които казват, че не разбират филма, ще им издърпам ушите и ще им кажа: „Говедца малки, ще слушате за какво става дума!“ И няма да се откажа.

(М. З.)

Рангел Вълчанов